

อิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

INFLUENCE OF LEADERSHIP AFFECTS THE EDUCATIONAL QUALITY

ดร.ระติกรณ์ นิชมะจันทร์¹

Dr. Ratikorn Niyamajan¹

นักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

อิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า คุณภาพการศึกษาถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในสถาบันการศึกษาโดยผ่านอิทธิพลของผู้นำ ได้แก่ การรับฟังและเปิดรับมุมมองที่หลากหลาย การแก้ปัญหาจากความเชี่ยวชาญและความสามารถ การสร้างความสัมพันธ์และความผูกพัน การให้ความไว้วางใจในการนำองค์กร การเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดเพื่อการตัดสินใจ การเชื่อในศักยภาพและให้การสนับสนุนผู้ร่วมงาน นอกจากนี้สิ่งที่มีส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิผลของผู้เรียนเพราะนั่นก็คือพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ: อิทธิพลของภาวะผู้นำ, คุณภาพการศึกษา, การจัดการเรียนรู้

ABSTRACT

The influence of leadership affects the quality of education development. The article show that quality of education is the most important in educational. Through the influence leadership models and characteristics, collegueship and perception expertise and simplification relationship and commitment the trust in the organization decisiveness and decision ownership and support that will succeed. Also what's important is that the teaching practices into affects student's achievement and effective this is the quality of education.

Keywords: Influence Leadership, Educational Quality, Teaching Practices

บทนำ

การบริหารจัดการในสถาบันการศึกษาให้ไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนซึ่งต้องบูรณาการเทคนิควิธีการและหลักทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาเข้าด้วยกัน โดยจะต้องปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในแบบต่างๆ ภายใต้บริบทของสถาบันการศึกษา เนื่องจากศูนย์กลางของการขับเคลื่อนในเรื่องคุณภาพเป็นสิ่งที่มียิทธิพลต่อองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วโลก โดยมี

แนวคิดเรื่องการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร (Acker-Hocevar, 1996; cited in, Geoff Berry, 1997) ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนให้ความสนใจภาวะผู้นำในเรื่องของอิทธิพลที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการศึกษางานวิจัยและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ดังที่กล่าวข้างต้นผู้นำนับเป็นส่วนที่สำคัญของสำเร็จขององค์กร เนื่องจากภาวะผู้นำของผู้นำองค์กรสูงสุดจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จทั้งในองค์กรของตนเองและองค์กรอื่น จนขยายสู่องค์กร

¹นักวิชาการอิสระ

ระดับประเทศ จึงต้องอาศัยการมีภาวะผู้นำทั้งสิ้น ซึ่งการมีผู้นำที่สามารถสร้างรากฐานของอิทธิพลนำพาสถาบันการศึกษาสู่ความสำเร็จ วางมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พัฒนาจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกภายในสถาบันและเป็นที่ยอมรับของสังคม ย่อมจะนำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรและคุณภาพการศึกษาอย่างยิ่งย่น

อิทธิพลของภาวะผู้นำ (Influence of Leadership) ในบทความนี้หมายถึง ลักษณะอิทธิพลของผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในสถาบันการศึกษา ซึ่งจะเป็นอิทธิพลที่ส่งผ่านการบริหารงานในด้านต่าง ๆ โดย Hoy และ Smith (2007) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่อง "อิทธิพล: กฎแห่งความสำเร็จของผู้นำ" ซึ่งใช้หลักการชักจูง 6 ประการของ Cialdini และได้เสนอเพิ่มเติมอีก 4 หลักการ ได้เป็น 10 กลยุทธ์พื้นฐานของผู้นำทางการศึกษาที่จะใช้ในการโน้มน้าวและมีอิทธิพลต่อครู นักเรียน และผู้ปกครองดังนี้

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ หมายถึง ผู้นำที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยค้นหาความสนใจในเรื่องเดียวกันมาเป็นตัวเชื่อมโยงครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้นำทางการศึกษาอื่นๆ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างชุมชนและสถานศึกษา การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ เป็นต้น

2. หลักความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หมายถึง ผู้นำที่รู้สึกถึงความผูกพันกับผู้ร่วมงานที่คอยให้ความช่วยเหลือ โดยผู้นำจะต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อตอบแทนการช่วยเหลือดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ประการหนึ่ง

3. หลักการรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน หมายถึง ผู้นำที่รับฟังและเคารพความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน สิ่งนี้จะเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญในการที่จะทำให้ผู้นำได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. หลักการให้คำมั่นสัญญา หมายถึง ผู้นำที่มีแรงจูงใจทำงานบนพื้นฐานของการให้คำมั่นสัญญากับส่วนร่วม

5. หลักความเชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้นำที่สร้างความมั่นใจให้ผู้ร่วมงานในเรื่องความเชี่ยวชาญ ซึ่งความเชี่ยวชาญจะเป็นสิ่งที่ใช้ในการขยายอิทธิพลของผู้นำ โดยการใช้ความเชี่ยวชาญและความสามารถในการแก้ปัญหา ในทางกลับกันผู้นำจะต้องตระหนักในเรื่องของการนำความรู้จากผู้อื่นมาใช้ด้วย

6. หลักของข้อจำกัด หมายถึง ผู้นำที่รับรู้ว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่ต้องการ และอะไรเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการ เพราะผู้นำจะเป็นผู้ที่ทราบถึงข้อมูลและมีอำนาจในการตัดสินใจ

7. หลักความไว้วางใจ หมายถึง ผู้นำที่ทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความไว้วางใจ อิทธิพลในเรื่องนี้ถือว่าเป็นอำนาจในทางที่ดีในการสร้างสมรรถนะ การยอมรับความน่าเชื่อถือ และความซื่อสัตย์ จนนำไปสู่ความไว้วางใจอย่างลึกซึ้ง

8. หลักความเที่ยงธรรม หมายถึง ผู้นำที่ปรารถนาจะรักษาความเป็นธรรม โดยจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการผูกพันแนบแน่น ด้วยการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างที่คุณต้องการให้เขาปฏิบัติต่อคุณ

9. หลักการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ผู้นำที่เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองถือว่าเป็นสิ่งพื้นฐานที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ โดยผู้นำที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถก็จะถ่ายทอดประสิทธิภาพ รูปแบบ และสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในความสำเร็จด้วยการโน้มน้าวและทำให้เขาเชื่อว่าตนเองก็ประสบความสำเร็จได้เช่นกัน

10. หลักการมองในแง่ดี หมายถึง การมองในแง่ดีจะช่วยเพิ่มความสำเร็จ ผู้นำในลักษณะนี้จะสามารถมองหาโอกาสจากปัญหาที่เกิดขึ้น และให้ความสำคัญในเรื่องที่เป็นไปได้ กล่าวคือปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้

นอกจากนี้ Price (2011) ยังกล่าวถึงลักษณะของการใช้อิทธิพลและอำนาจ ในแบบต่างๆ ดังนี้ ใช้อิทธิพลและอำนาจมากกว่าตำแหน่ง เป็นอำนาจในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการซึ่งครอบคลุมทุกเรื่องในการดำเนินงานของโรงเรียน ใช้อิทธิพลและอำนาจน้อยกว่าตำแหน่ง กล่าวคือสามารถใช้อำนาจได้น้อยภายในโรงเรียนโดยครูจะปฏิบัติตามเพียงเพราะหน้าที่และตามระเบียบข้อบังคับเท่านั้น การควบคุมอิทธิพลและอำนาจตามตำแหน่งใช้ไม่ได้ลักษณะนี้เกิดขึ้นจากการแบ่งอิทธิพลและอำนาจของผู้นำไปให้กับครูได้ดำเนินงานเพื่อพัฒนาการสอน และการบริหารงาน จนทำให้ครูนั้นพัฒนาอิทธิพลและอำนาจจนสามารถควบคุมในโรงเรียนได้แทนครูใหญ่ คือ ประเภทที่ 3 ครูเป็นศูนย์กลางของอิทธิพล สอดคล้องกับ Jackson และ Marriott (2012) ได้แบ่งลักษณะอิทธิพลออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 คือได้รับอิทธิจากผู้นำหรือครูน้อยมากหรือไม่มีเลย ประเภทที่ 2 คือ ผู้นำเป็นศูนย์กลางของอิทธิพล ประเภทที่ 3 คือครูเป็นศูนย์กลางของอิทธิพล และประเภทที่ 4 คือการร่วมกันแบ่งปันหรือกระจายอิทธิพลระหว่างผู้นำและครู โดยการศึกษาเพื่อทดสอบความก้าวหน้าของความสัมพันธ์ประเภทที่ 1 – 4 ที่แสดงให้เห็นถึงการยกระดับคุณภาพภาวะผู้นำของโรงเรียน ซึ่งผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำในองค์กรเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพภาวะผู้นำที่ดีโดยประสิทธิภาพภาวะผู้นำของโรงเรียนจะแตกต่างกันไปตามบริบทและระดับการรับรู้อิทธิพลของผู้นำและครู นอกจากนี้ยังเน้นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนที่มีการบริการที่สูงโดยระดับของภาวะผู้นำที่ต่ำ โดยความสัมพันธ์ของอิทธิพลของภาวะผู้นำและครูในโรงเรียน มีอยู่ 4 ประเภท ดังภาพที่ 1

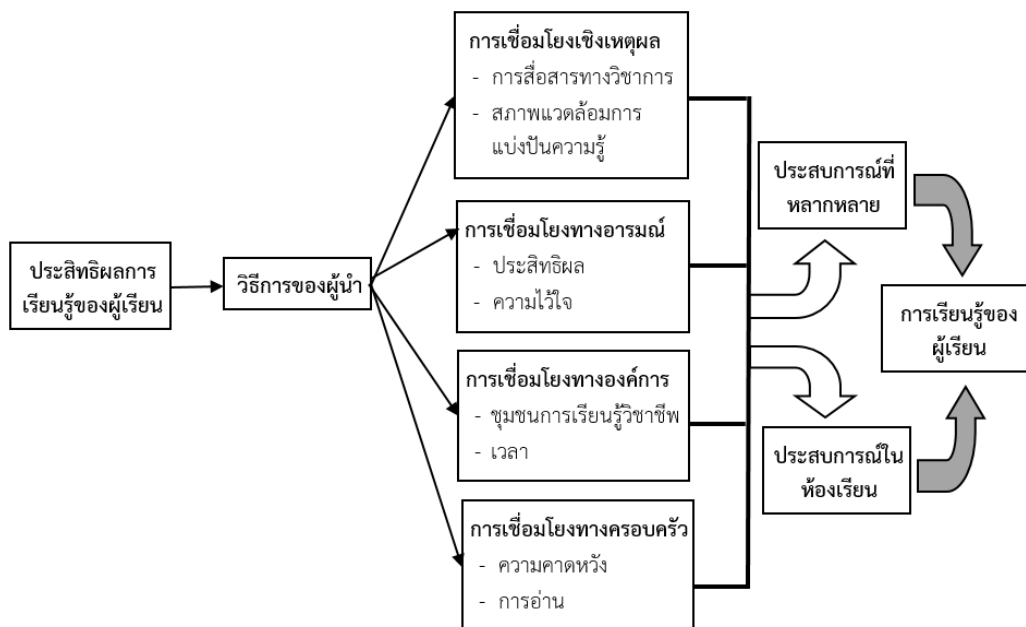
		ครูมีอิทธิพลในการสั่งการ	
		น้อย	มาก
ครูใหญ่มีอิทธิพลในการสั่งการ	น้อย	ประเภทที่ 1 ได้รับอิทธิพลจากผู้นำ หรือครูน้อยมาก	ประเภทที่ 3 ครูเป็นศูนย์กลางของ อิทธิพล
	มาก	ประเภทที่ 2 ผู้นำเป็นศูนย์กลาง ของอิทธิพล	ประเภทที่ 4 การร่วมกันแบ่งปัน หรือกระจายอิทธิพล

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของอิทธิพลของภาวะผู้นำและครูในโรงเรียน

ที่มา: Jackson และ Marriott (2012)

การเชื่อมโยงของการใช้อิทธิพลของผู้นำ

Leithwood (2010) ได้ทำการศึกษาในเรื่องของวิธีการที่ประสบผลสำเร็จของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยศึกษาผ่านการเชื่อมโยง 4 ลักษณะคือ การเชื่อมโยงเชิงเหตุผล การเชื่อมโยงทางอารมณ์ การเชื่อมโยงทางองค์การ และการเชื่อมโยงของครอบครัว โดยใช้เวลาในการศึกษาถึง 5 ปี เพื่ออธิบายอิทธิพลและตัวแปรที่ส่งผลในแต่ละรูปแบบที่มีต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 วิธีการที่ประสบผลสำเร็จของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

ที่มา : Leithwood (2010)

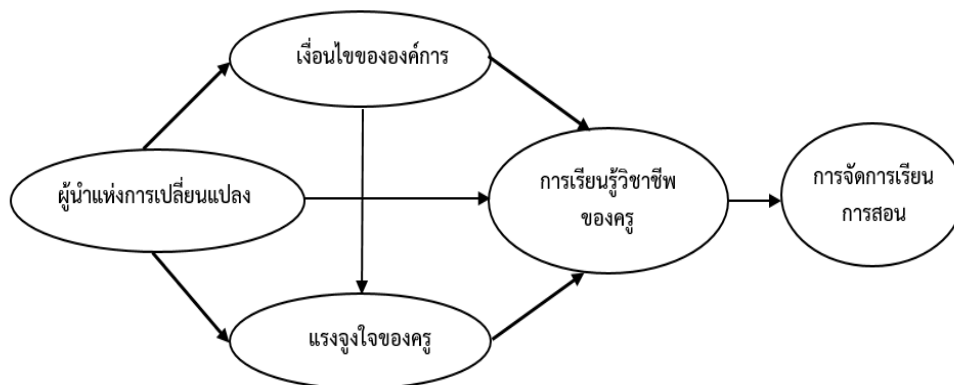
ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นได้จากการใช้วิธีการของผู้นำ 4 ลักษณะดังกล่าว โดยการลักษณะการเชื่อมโยงทางองค์การ การเชื่อมโยงทางอารมณ์การเชื่อมโยงเชิงเหตุผล การเชื่อมโยงทางอารมณ์ และการเชื่อมโยงของครอบครัว ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ

ในเรื่องของอำนาจการบริหารของผู้นำทางการศึกษา Hoy และ Tarter (2011) ได้ศึกษางานวิจัยเอกสารทางวิชาการ และข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวกับความไม่มีเหตุผลของอำนาจเพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจซึ่งเขาได้ข้อสรุปของอำนาจใน 7 รูปแบบในเรื่องความหมาย แนวคิด และการนำไปปฏิบัติดังนี้ 1) อำนาจในการรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้น แนวปฏิบัติคือการเพิ่มบริบทการเปิดรับมุมมองที่หลากหลาย เพื่ออธิบายรูปแบบและบริบทใหม่ 2) อำนาจในการทำความเข้าใจและตัดสินใจ แก้ปัญหาที่เหนือกว่า โดยจะต้องสามารถระบุแก่นของปัญหานั้นๆ ได้ 3) อำนาจเด็ดขาดในการดำเนินงาน จะต้องสร้างสมดุลของความเด็ดขาดและการวิเคราะห์ไตร่ตรองในการดำเนินงาน 4) อำนาจการกำหนดเวลาในโครงสร้างของข้อมูล ซึ่งจะต้องกำหนดโครงสร้างและกำหนดเวลาให้กับครูและผู้บริหาร 5) อำนาจบรรทัดฐานในการเติมเต็มความต้องการขององค์กร โดยใช้หลักของบรรทัดฐานทางสังคมและของกลุ่มมากกว่าหลักทางการตลาด 6) อำนาจการเป็นเจ้าของคุณค่าทางความคิดและทรัพยากร โดยให้ครูผู้สอนได้คิดวิธีการใหม่ๆ และ 7) อำนาจของความคาดหวังการจัดการภายใต้วิกฤติใช้ความมุ่งมั่นจนเป็นนิสัยในการป้องกันความขัดแย้ง

การใช้อิทธิพลและอำนาจมันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่าง นักเรียน ครู และโรงเรียน ภายใต้วัฒนธรรมทางการศึกษาซึ่งอำนาจที่มีไม่ใช่เพียงแค่นักเรียน แต่ยังเป็นสิ่งที่ใช้ในการจัดการเรื่องต่างๆ ในโรงเรียน (Leithwood & Jantzi, 1999) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้ (Teaching Practices) ในบทความนี้หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูที่

จัดให้กับผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน จากงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการ พบว่า การเรียนรู้วิชาชีพของครูจะส่งผลต่อการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Thoonen, Sleegers, Oort, Thea, Peetsma and Geijssel (2011) เรื่องปรับปรุงการสอนอย่างไร: บทบาทของแรงจูงใจของครู, ปัจจัยองค์กร และการปฏิบัติที่แสดงถึงภาวะผู้นำโดยได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางแรงจูงใจและเงื่อนไขขององค์การที่นำไปสู่การเรียนรู้วิชาชีพของครู ตลอดจนทำนายภาวะผู้นำทางการศึกษาให้พัฒนาคุณภาพการศึกษาสนองตอบตามความต้องการของชุมชนและสังคม ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 เงื่อนไขขององค์การที่นำไปสู่การเรียนรู้วิชาชีพของครู

ที่มา : Thoonen et al (2011)

Ohlson (2009) ได้ศึกษาเรื่อง “การทดสอบภาวะผู้นำทางการศึกษา: การศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียนและคุณลักษณะครูที่มีคุณภาพที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ผู้เรียน” โดยได้ศึกษาถึงลักษณะสำคัญซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของภาวะผู้นำทางการศึกษา Leithwood et al 1990; cited in Ohlson (2009) ที่พึงปฏิบัติได้แก่เรื่องการทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน, การประเมินผลจากผู้บริหาร และกิจกรรมการพัฒนางานวิชาชีพ การปรับปรุงการสอนนั้นมีตัวแปรที่สำคัญ คือ การทำกิจกรรมของครูในเรื่อง การอ่าน, การทดลอง, การย้อนคิดทบทวน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณภาพการศึกษา (Kwakman, 2003)

จากการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ในเรื่องการเชื่อมโยงของการใช้อิทธิพลของผู้นำ พบว่าการเชื่อมโยงของการใช้อิทธิพลของผู้นำผ่านทางองค์การมีอิทธิพลมากที่สุดซึ่งการเชื่อมโยงทางองค์การประกอบด้วย การใช้ประโยชน์จากการเรียนการสอน และชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ

คุณภาพการศึกษา (Educational Quality) เป็นแนวคิดที่เข้าใจยากอาจเป็นเพราะส่วนใหญ่มีการนำเรื่องคุณภาพไปใช้ในหลายบริบทที่แตกต่างกันโดยที่บริบท

และความหมายของคุณภาพก็จะเปลี่ยนตามไป โดยขึ้นอยู่กับอิทธิพลของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าจะตีความหมายในเรื่องคุณภาพอย่างไร แต่ในทุกครั้งที่กล่าวถึงคุณภาพก็จะมีเรื่องของกระบวนการประกันคุณภาพ โดยเชื่อมโยงกับนโยบายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ Jucker and Martin (2009) ในบทความนี้ คุณภาพการศึกษา ผู้เขียนจะหมายถึงในเรื่อง ความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากอิทธิพลของภาวะผู้นำในสถาบันการศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการหลายเรื่องได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพที่เหมือนกันคือ ประสิทธิภาพ, ประสิทธิผล, ความเสมอภาค, ความสัมพันธ์กันระหว่างการพัฒนาการศึกษา และความยั่งยืน (Barrett, Chawla-Duggan, Lowe, Nikel, Ukpo, 2006) โดยสอดคล้องกับ Quinn และ Dalton (2009) ที่ได้ศึกษาและพัฒนาระดับของความยั่งยืนโดยใช้พื้นฐานจาก McCauley 2000; cited in Velsor and McCauley (2004) เป็นแนวทางคือระดับพื้นฐานของความยั่งยืน เป็นการเริ่มที่อาจจะเกิดจากภายนอก เช่น กฎหมาย ข้อบังคับระดับการเริ่มร่วมมือขับเคลื่อน การจัดสวัสดิการทางสังคม ภายใต้กฎระเบียบขององค์กร เช่น การกุศล ระดับประโยชน์ของการขับเคลื่อน การบูรณาการของสังคม จริยธรรม ในการดำเนินงานและการตัดสินใจ ระดับความห่วงใย ความสมดุลของเศรษฐกิจ, สังคม และกฎหมาย มากกว่าใน

เรื่องของผลกำไร โดยคำนึงถึงศักยภาพของคน และความรับผิดชอบต่อสังคม ระดับการประสานกัน การค้นหาสมดุลในปัญหาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ, สังคม กับผลกำไรร่วมกันขององค์กรให้ได้มาซึ่งประโยชน์ร่วมกันของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

Shephard (2009) ได้ศึกษาเรื่อง “อุดมศึกษาเพื่อความยั่งยืน: การค้นหาประสิทธิผลการเรียนรู้” โดยได้ศึกษาความยั่งยืนในบริบททางการศึกษาที่สัมพันธ์กับแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษา (คุณค่า ทศนคติ และพฤติกรรม) และได้แนะนำวิธีการนำไปใช้ ประสพการณ์ในพื้นที่การศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหลักของการศึกษาเพื่อความยั่งยืน คือการค้นหาประสิทธิผลการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่า, ทศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งมีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน คือ 1) การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย 2) ความเชื่อในประสิทธิผลของผลลัพธ์ 3) บทบาทสำคัญคือต้นแบบ งานวิจัยนี้ได้ตอบย้ำความสำคัญของต้นแบบที่มีอิทธิพลในแนวคิดของประสิทธิภาพการเรียนในทุกรูปแบบ 4) ความก้าวหน้าอย่างเป็นลำดับขั้นโดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการความก้าวหน้าไปในทิศทางที่ต้องการและจำเป็นในอนาคต

Osseo-Asare, Longbottom, and Murphy (2005) ได้สรุปผลการวิจัยและกรอบแนวคิดความสำเร็จและคุณภาพที่ยั่งยืนของสถาบันอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานการพัฒนา 5 เรื่องคือ

1) งานประจำที่ผู้นำดำเนินการจัดกลุ่มกิจกรรมของคุณภาพเข้าด้วยกัน ภายใต้หลักปฏิบัติและเกณฑ์ของผู้นำ

2) ภารกิจของสถาบัน วิสัยทัศน์ ค่านิยม และความเป็นผู้นำ ต้องมุ่งเน้นในเรื่องการสอนหรือการวิจัย หรือในทั้งสองเรื่องโดยได้รับความร่วมมือจากผู้นำ

ในทุกระดับในการปฏิบัติตามภารกิจ วิสัยทัศน์ ค่านิยมของสถาบัน

3) การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกของผู้นำ

4) การมอบอำนาจของผู้นำให้แก่อำนาจได้บังคับบัญชาผ่านการมีส่วนร่วม

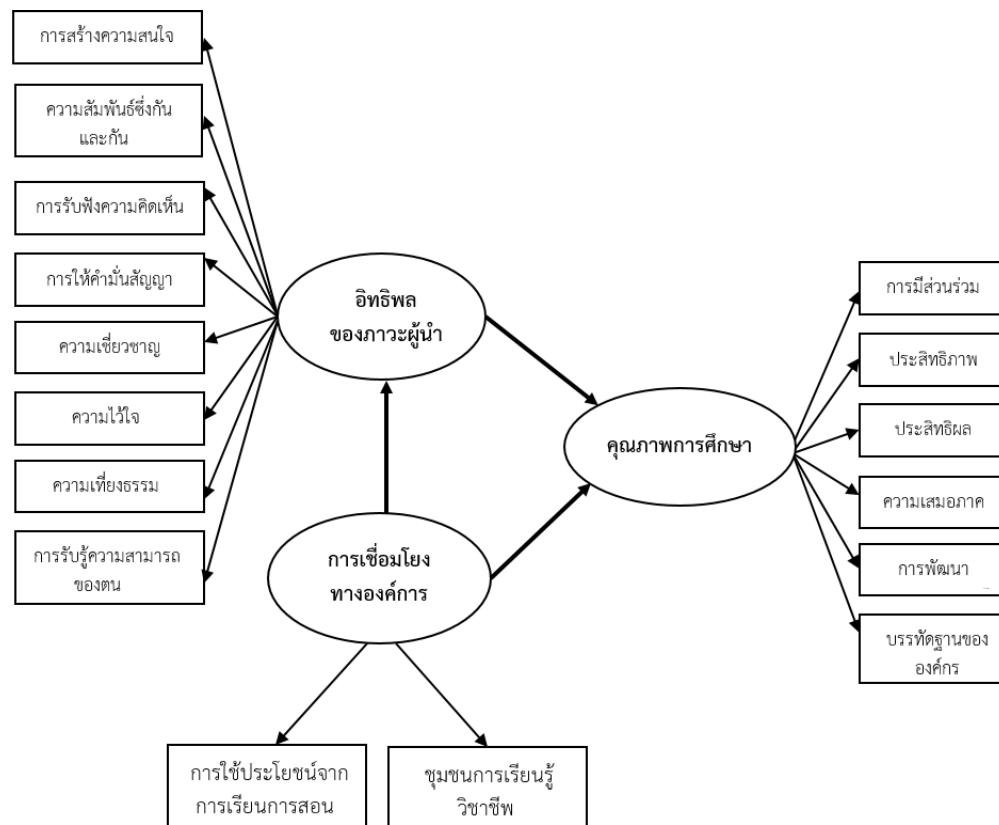
5) การสนับสนุนจากบุคลากร อาทิ การรายงานข้อมูลย้อนกลับในเรื่องต่างๆ

ในการสร้างและปลูกฝังในเรื่องคุณภาพมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือการมีวัฒนธรรมที่ต้องการจะพัฒนาภายในสถาบันอุดมศึกษา คณะ บุคลากร และจะต้องมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงกระบวนการคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Lomas, 2004)

จากการศึกษาวรรณกรรม (Literature Review) เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ในเรื่องอิทธิพลของภาวะผู้นำ พบว่ามีปัจจัยที่แสดงถึงอิทธิพลของภาวะผู้นำ ดังนี้ 1. การสร้างความสนใจ 2. ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 3. การรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน 4. การให้คำมั่นสัญญา 5. ความเชี่ยวชาญ 6. ความไว้วางใจ 7. ความเที่ยงธรรม และ 8. การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ในเรื่องคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วม 2. ประสิทธิภาพ 3. ประสิทธิผล 4. ความเสมอภาค 5. การพัฒนาการศึกษา และ 6. บรรทัดฐานขององค์กรและอิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามรูปแบบของ 10 กลยุทธ์พื้นฐานของผู้นำทางการศึกษาที่จะใช้ในการโน้มน้าวและมีอิทธิพลต่อครู นักเรียน และผู้ปกครอง (Hoy & Smith, 2007) และลักษณะอำนาจของผู้นำทางการศึกษา 7 ประการ ของ Hoy และ Tarter (2011) โดยเชื่อมโยงความสอดคล้องของลักษณะอิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผ่านการเชื่อมโยงทางองค์กรตามแนวคิด Leithwood (2010) ส่งผ่านไปในเรื่องของการจัดการเรียนรู้ของครูโดยที่ครูนั้นจะต้องทำกิจกรรมการอ่าน, การทดลอง, การย้อนคิดทบทวน

ซึ่งมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงการสอน (Kwakman, 2003) โดยสิ่งเหล่านี้คือการใช้ประโยชน์จากการเรียนการสอน และในเรื่องชุมชนการเรียนรู้ Thoonenet al (2011) โดยกิจกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และแนวคิดของ Jackson และ Marriott (2012) Barrett et al, (2006), Quinn และ Dalton (2009) สามารถอธิบายได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 อิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

ที่มา: สร้างโดยผู้เขียน

สรุป

อิทธิพลของภาวะผู้นำ การจัดการเรียนรู้ และคุณภาพการศึกษา นับว่าส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาอย่างยิ่ง กล่าวคือ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้บริหารจำเป็นต้องบูรณาการทฤษฎีในการบริหารการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม รวมทั้งการสร้างสรรควิธีการขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพของสถานการศึกษาอย่างมี

ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การบริหารจัดการต่าง ๆ ในองค์กรสำเร็จลุล่วงไปได้และเกิดประสิทธิผลในการบริหารงานซึ่งเป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญสูงสุดของการบริหารแบบมุ่งสัมฤทธิ์ ดังนั้นการบริหารที่เน้นความรับผิดชอบ ความมีประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหาร จะพิจารณาจากผลของการ

ทำงานที่สำเร็จลุล่วงตามที่คาดไว้และผู้บริหารจะสามารถใช้ประสิทธิผลไว้ในส่วนของความสามารถในการผลิตและการปรับเปลี่ยน มุ่งผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางการวัดความมีประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ อีกทั้งความสำคัญในการส่งผ่านอิทธิพลของภาวะผู้นำ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิผลของผู้เรียน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ดังนั้น คุณภาพการศึกษา ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในสถาบันการศึกษาและผู้นำในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจรวมทั้งมีส่วนสำคัญในความสำเร็จ วิธีการปฏิบัติของผู้นำที่ประสบความสำเร็จคือ ต้องสามารถตอบสนองทั้งภายในโรงเรียนและท้องถิ่นซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว แนวปฏิบัติก็จะก่อให้เกิดประโยชน์และแทรกซึมเข้าสู่ระบบการศึกษาสามารถปรับปรุงคุณภาพโดยรวมทั้งหมดและเพิ่มคุณค่าการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่สิ่งที่เป็นตัวชี้วัดในเรื่องคุณภาพการศึกษา คือ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งผู้นำมีอิทธิพลในการสร้างประสิทธิผลในเรื่องดังกล่าวผ่านทางการบริหารจัดการซึ่งมีครูที่ทำหน้าที่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่คุณภาพการศึกษา

บรรณานุกรม

- กัญญามน อินทว้าง. (2553). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา** (Online). <http://rismon.igetweb.com/articles/438780>, 3 สิงหาคม 2555.
- Barrett A. M., Rita Chawla-Duggan, John Lowe, Jutta Nickel, Eugenia Ukpo. (2006) **The Concept of Quality in Education: A Review of The 'International' Literature on The Concept of Quality in Education**. EdQual Working Paper No.3, pp. 13
- Geoff B. (1997). **Leadership and the development of quality culture in schools**. International Journal of Educational Management, Vol. 11 Iss: 2 pp. 52 - 64
- Hoy, W.K., C. John Tarter. (2011). **Power principles for educational leaders: research into practice**. International Journal of Educational Management, Vol. 25 Iss: 2 pp. 124 – 133
- Hoy, W.K., Page A. Smith. (2007). **Influence: a key to successful leadership**. International Journal of Educational Management, Vol. 21 Iss: 2 pp. 158 – 167

- Jackson K. M. and Christine Marriott. (2012). **The Interaction of Principal and Teacher Instructional Influence as a Measure of Leadership as an Organizational Quality**. Educational Administration Quarterly, 48(2) 230-258
- Kwakman K. (2003). **Factors affecting teacher' participation in professional learning activities**. Teaching and Teacher Education, pp. 149 – 170
- Leithwood, K. (2010). **How the Leading Student AchievementProject Improves Student Learning: An Evolving Theory of Action**, pp. 2
- Leithwood, K. and Doris Jantzi. (1999) .**The Relative Effects of Principal and Teacher Sources of Leadership on Student Engagement with School**. Educational Administration Quarterly Vol. 35, Supplemental (December 1999)pp. 52
- Leithwood, K., Karen Seashore Louis, Stephen Anderson and Kyla Wahlstrom. (2004). **Beyond the basics of successful leadership**. How leadership influences student learning
- Lomas L. (2004). **Embedding quality: the challenges for higher education**. Quality Assurance in Education, Vol. 12 Iss: 4 pp. 157 – 165
- Martin S., Rolf Jucker and Maureen Martin. (2009). **Quality and Education for Sustainable Development Current Context and Future Opportunities**. Handbook of Curriculum Development NovaScience Publishers, Inc.
- Ohlson M. (2009). **Examining Instructional Leadership: A Study of School Culture and Teacher Quality Characteristics influencing Student Outcomes**. Florida Journal of Educational Administration & Policy, Vol. 2 Iss: 2 pp. 102 – 111
- Osseo-Asare A. E., David Longbottom, William D. Murphy. (2005) **Leadership best practices for sustaining quality in UK higher education from the perspective of the EFQM Excellence Model**. Quality Assurance in Education, Vol. 13 Iss: 2 pp. 148 – 170
- Price ,H. E.. (2011). **Principal-Teacher Interactions: How Affective Relationships Shape Principal and Teacher Attitudes**. Educational Administration Quarterlypublished online, 18 August 2011 pp. 7 – 9
- Shephard K. (2007). **Higher education for sustainability: seeking affective learning outcomes**. Higher Education for Sustainability pp. 87 – 98
- Thoonen E. E. J., Peter J. C. Sleegers, Frans J. Oort1, Thea T. D. Peetsma and Femke P. Geijsel. (2011). **How to Improve Teaching Practices: The Role of Teacher Motivation, Organizational Factors, and Leadership Practices** . Educational Administration Quarterly47(3) 496–536
- Quinn L., Maxine Dalton. (2009). **Leading for sustainability: implementing the tasks of leadership**. Corporate Governance, Vol. 9 Iss: 1 pp. 21 – 38